

STATUTUL

BISERICII ORTODOXE DIN MOLODOVA

Aprobat de Guvernul Republicii Moldova
17 noiembrie 1993

STATUTUL¹

Bisericii Ortodoxe din Moldova (Mitropolia Moldovei)

I. Principii generale

1. Biserica Ortodoxă din Moldova (Mitropolia Moldovei)², respectînd canoanele și legile Sf. Apostoli, Sf. Părinți ai Sinoadelor ecumenice, precum și alte hotărîri ale *Bisericii Ortodoxe Apostolice Unice Mondiale*³, își desfășoară activitatea pe teritoriul statului independent – Republica Moldova, respectînd legile acestui stat.
2. Biserica Ortodoxă din Moldova, fiind subordonată canonic Patriarhiei Moscovei, este independentă în problemele bisericești-administrative, economice, educative, civile. În activitatea sa ea se călăuzește de normele și de tradițiile bisericești locale, de prezentul Statut, precum și de învățăturile și canoanele Bisericii Ortodoxe *Mondiale*⁴.
3. Biserica Ortodoxă din Moldova formează o unitate bisericească – Mitropolie, care, în caz de necesitate⁵, poate fi împărțită în două sau mai multe eparhii. Dreptul de a pune problema creării eparhiilor, vicariatelor, precum și de a propune candidați pentru suplinirea vacanțelor de arhieriei revine Întîistătătorului Bisericii Ortodoxe din Moldova.⁶
4. Întîistătătorul Bisericii Ortodoxe din Moldova este mitropolitul ce poartă titlul „de Chișinău și Moldova”⁷, cu reședința la Chișinău.

---

¹ Am redat textul original al acestui Statut, dar am considerat de cuviință să punem și anumite note la subsol pentru a aduce precizările sau comentariile pe care le-am crezut mai necesare. Aceste note aparțin Ieromonahului Petru (Pruteanu), Doctor în Teologice, Rectorul Institutului Teologic Ortodox „Sf. Ioan Teologul” din Edineț. Greșelile ortografice le-am corectat fără să le mai semnalizăm, pentru că erau prea multe.

² Această paranteză e menită să înlăture confuzia cu „Mitropolia Basarabiei”, dependentă de Patriarhia Română (BOR).

³ Considerăm că mai corect ar fi fost să se scrie „**Bisericii Ortodoxe Universale**”, iar în paranteze să se pună „**Una, Sfântă, Sobornicească și Apostolică**” – așa cum apare în Simbolul de Credință. Dorința de a pune două din aceste atribute: „Una” (scris greșit „Unica”) și „Apostolică” în înșeși denumirea ei, le pune în umbră pe celelalte două la fel de importante. Mai mult decât atât, titlul de „Apostolică” nu trebuie să figureze în însăși denumirea oficială a Bisericii în primul rând pentru că el nu este folosit de alte Bisericii Ortodoxe, iar în al doilea rând, pentru că el este folosit ca apanaj de către unele confesiuni eretice sau schismatice care au în denumirea lor oficială termenul de „Biserică Apostolică”.

⁴ Vezi nota de mai sus.

⁵ Nu sunt clare care sunt aceste necesități, cînt ale apar și cînd dispar. Folosirea termenului de „necesitate” exclude oarecum posibilitatea dăinuirii istorice a eparhiilor.

⁶ Acest punct dă o putere aproape nelimitată mitropolitului, ceea ce este în contradicție cu logica juridică a altor articole de acest Statut și din *Tomosul de Independență al BOM*.

⁷ Acest titlu a fost schimbat de *Tomosul de Independență al BOM* prin titlul „al Chișinăului și al întregii Moldove”. Din punct de vedere istoric și geografic însă, Republica Moldova nu este „întreaga Moldovă” și deci titulatura este ireală. Mai mult decât atât, noua prevedere a Tomosului trebuia să se reflecte și în Statut și să fie recunoscută de Stat.

5. Biserica Ortodoxă din Moldova reunește credincioși ortodocși, care locuiesc pe teritoriul administrativ al Republicii Moldova pentru exercitarea în comun a dreptului la libertatea mărturisirii și răspîndirii credinței ortodoxe.

În aceste scopuri în Mitropolie se realizează:

- a) servicii divine, rînduieli, procesiuni și ceremonii;
- b) propagarea religiei ortodoxe în mod direct sau prin intermediul mijloacelor de informare în masă, inclusiv prin mijloacele proprii de informare în masă (ziare, reviste, literatură religioasă, programe tele și radio, precum și prin alte forme de propagare a informațiilor);
- c) activitate misionară;
- d) acțiuni de caritate și binefacere;
- e) instruire și educație religioasă;
- f) pelerinaje;
- g) altă activitate ce corespunde normelor și tradițiilor Bisericii Ortodoxe din Moldova.

6. În locașurile sfinte ale Bisericii Ortodoxe din Moldova serviciile divine se oficiază în limba română. În unele parohii – în limbile slavonă, ucraineană, găgăuză sau bulgară, în dependență de naționalitatea și doleanțele credincioșilor din parohia respectivă.

II. Structura și administrarea Bisericii Ortodoxe din Moldova

7. Biserica ortodoxă din Moldova este o *comunitate religioasă republicană unitară*⁸, ce include concomitent subdiviziunile ierarhic subordonate, inclusiv eparhiile, vicariatele, parohiile întrunite în protopopii, mănăstirile, misiunile, comunitățile religioase, reprezentanțele, organele economico-administrative, subdiviziunile instructiv-educative și alte instituții eparhiale necesare pentru realizarea scopurilor și sarcinilor Bisericii Ortodoxe din Moldova.

8. Protopopiile, parohiile, mănăstirile, școlile duhovnicești și duminicale, care fac parte din componența Bisericii Ortodoxe din Moldova și sînt înregistrate în temeiul prezentului Statut, precum și alte instituții eparhiale, devin persoane juridice⁹ în modul stabilit de lege.

---

⁸ Nu este deloc clar ce vrea să sugereze această expresie. Probabil cuvîntul „republicană” este în plus. Recomandăm trecerea lui cu vederea la următoarele citiri.

⁹ Nu este clar de ce în rîndul instituțiilor care pot deveni persoane juridice nu sunt pusă în primul rînd Eparhiile sufragane. Aceasta a și împiedicat ca fiecare Eparhie din cuprinsul Mitropoliei Moldovei să devină persoană juridică cu drepturi depline și cu Statut propriu. Aceasta, și mai ales punctul 18 din prezentul Statut fac din Eparhiile sufragane simple subdiviziuni ale Mitropoliei, lipsindu-le de drepturile lor canonice.

9. Organele de conducere ierarhic superioare ale Bisericii Ortodoxe din Moldova sînt: Soborul Bisericesc și Sinodul condus de Chiriarhul Bisericii¹⁰.

Mitropolia

10. Sub raportul orînduirii canonice și administrative, subdiviziunile Bisericii Ortodoxe din Moldova sînt reunite în Mitropolie, care este condusă de un Mitropolit – Întîistătător al Bisericii Ortodoxe din Moldova.¹¹

Soborul Bisericesc

11. Soborul Bisericesc este format din mitropolit, episcopi, episcopi–vicari, cler, călugări și mireni, care locuiesc permanent pe teritoriul Republicii Moldova, sînt cetățeni ai Republicii Moldova și membri ai subdiviziunilor interioare ale Bisericii Ortodoxe din Moldova.¹²

Soborul Bisericesc este convocat de către *Chiriarhul Bisericii*¹³ la latitudinea sa, în temeiul hotărîrii Sinodului sau la cererea cel puțin a unei treimi din membrii Soborului Bisericesc.

12. Soborul Bisericesc:

- a) alege delegații Soborului Local al Patriarhiei¹⁴;
- b) alege membrii Sinodului¹⁵;
- c) creează instituții eparhiale¹⁶;
- d) examinează dările de seamă cu privire la activitatea eparhiilor, vicariatelor, protopopiilor, mănăstirilor, instituțiilor, parohiilor, adoptă decizii asupra lor.

Hotărîrile Soborului Bisericesc sînt semnate de către Mitropolit.

Componenta, modul de constituire a Soborului Bisericesc și Regulamentul lui de lucru sînt stabilite de normele corespunzătoare ale Legilor Canonice¹⁷.

---

¹⁰ Acest lucru este prevăzut și de Tomosul de Independență al BOM numai că acolo este precizat mai clar că Soborul și Sinodul sunt conduse de Mitropolitul Întîistătător, și nu de „Chiriarh”. Termenul de „Chiriarh” este prea general și el desemnează și pe episcopii celorlalte Eparhii Sufragane.

¹¹ Prin subdiviziuni se au în vedere toate Eparhiile din țară, inclusiv Eparhia de Centru. Vrem să atragem atenția că este o mare greșeală confuzia dintre Eparhia de Centru și Mitropolia Moldovei, chiar dacă și una și alta au sunt conduse de aceeași persoană.

¹² Toate aceste aspecte sunt prevăzute și de Tomosul de Independență al BOM, punctul 2.

¹³ În loc de „Chiriarhul” trebuie „Mitropolitul Întîistătător”.

¹⁴ Se are în vedere desemnarea acelor membri care ar reprezenta BOM la Soborul bisericesc ce poate fi adunat la nivel de Patriarhie.

¹⁵ Aici se au în vedere cei 4 clerici din cei 8 care trebuie să fac parte din Sinod (A se vedea ultimul aliniat din articolul 14 al prezentului Statut).

¹⁶ Nu este clar dacă se referă la instituțiile dependente de o anumită Eparhie (ceea ce nu e real și vine în contradicție cu articolul 26 din prezentul Statut) sau poate e vorba de crearea a însăși Eparhiei ca instituție – ceea ce e mult mai real și mai logic, dar care intră în contradicție cu articolul 3 din Statut, mai ales dacă nu se stabilesc limitele de înțelegere a „dreptului de a pune (doar) problema” de către Mitropolit (vezi tot articolul 3).

¹⁷ În mod normal, la scurt timp după aprobarea prezentului Statut trebuia Constituit Soborul și chiar la prima lui ședință să se stabilească și să se aprobe principiile de organizare și funcționare a Soborului. Acest lucru nu s-a întîmplat nici până acum.

Sinodul mitropolitan

13. Sinodul este organul permanent de administrare al Bisericii Ortodoxe din Moldova.

14. Sinodul:

- a) execută deciziile Soborului Bisericesc ce țin de competența Sinodului și prezintă dări de seamă cu privire la activitatea desfășurată;
- b) examinează chestiuni privind înființarea parohiilor, protopopiilor, mănăstirilor, misiunilor, comunităților religioase, instituțiilor instructiv-educative, obiectivelor de producție și economice, culturale și de creație ale subdiviziunilor, direcțiilor și altor instituții ale Bisericii Ortodoxe din Moldova;
- c) stabilește sursele de mijloace indispensabile pentru satisfacerea necesităților Mitropoliei, eparhiilor, iar după caz, și ale parohiilor;
- d) examinează proiectele de construcții, reparații capitale și restaurarea a locașurilor sfinte;
- e) ține evidența și adoptă măsuri pentru păstrarea bunurilor Bisericii Ortodoxe din Moldova: locașurilor sfinte, caselor de rugăciuni, capelelor, mănăstirilor, școlilor duhovnicești și altor subdiviziuni, precum și a bunurilor Mitropoliei;
- f) în limitele competenței care soluționează chestiunile privind posesia, folosirea și administrarea bunurilor parohiilor, mănăstirilor, școlilor duhovnicești și altor subdiviziuni interioare ale Bisericii Ortodoxe din Moldova, precum și chestiunile privind posesia, folosirea și administrarea proprietății bisericești anterior naționalizate de către stat, obștești, religioase și de cetățeni;
- g) efectuează revizia instituțiilor mitropolitane;
- h) soluționează alte chestiuni referitoare la viața internă a Bisericii Ortodoxe din Moldova.

Deciziile Sinodului sînt semnate de către Arhiepiscopul chiriarh și arhiepiscopii vicari¹⁸. Sinodul este format din Mitropolit, arhiepiscopii vicari și de cel puțin 8 persoane cu rang duhovnicesc, o jumătate dintre care este numită de către Întîistătător, iar ceilalți sînt aleși de către Soborul Bisericesc pe un termen de 2 ani.¹⁹

Mitropolitul – Întîistătătorul Bisericii Ortodoxe din Moldova

15. Întîistătătorul Bisericii Ortodoxe din Moldova — Mitropolitul Chișinăului și Moldovei este numit de către Sfîntul Sinod și Sanctitatea Sa Patriarhul Moscovei și a întregii Rusii²⁰ dintre cetățenii Republicii Moldova, care corespund cerințelor canonice și posedă limbile română și rusă.

¹⁸ Probabil s-a avut în vedere „mitropolit, episcopi și arhiepiscopii vicari”.

¹⁹ Prezența clericilor în Sinodul BOM e prevăzută și de Tomosul de Independență.

²⁰ Articolul 3 din Tomosul patriarhal de Independență a BOM prevede ca „Mitropolitul să fie ales de către Soborul BOM în baza sfîntelor canoane și confirmat mai apoi de Patriarhul Moscovei și a toată Rusia”. Deci vechea prevedere nu mai este valabilă și își pierde orice putere.

16. Întâistătorul Bisericii Ortodoxe din Moldova:

- a) convoacă Soborul Bisericesc, ședința Sinodului și le prezidează;
- b) în cazul în care Mitropolitul își exprimă neacordul cu decizia Soborului Bisericesc acesta prezintă chestiunea spre examinare Sfântului Sinod;
- c) stabilește sfera de îndatoriri pentru arhieriei, arhieriei-vicari²¹;
- d) aprobă statutele parohiilor, mănăstirilor și altor instituții;
- e) numește protopopii și preoții la parohii²², lectorii la instituțiile de învățământ teologic²³, prezintă spre confirmare Sfântului Sinod rectorii instituțiilor de învățământ teologic, stareții (starețele) mănăstirilor;
- f) exercită conducerea generală a eparhiilor, vicariatelor, instituțiilor eparhiale, parohiilor și mănăstirilor²⁴;
- g) vizitează colegial, când socoate de cuviință, eparhiile;
- h) acordă concedii Episcopilor sufragani;
- i) aprobă deciziile organelor de administrare ale Bisericii Ortodoxe din Moldova. Fără aprobarea menționată deciziile sînt nevalabile;
- j) emite acte în toate problemele vieții și activității Mitropoliei, inclusiv în cele de cadre în limitele competenței sale și în conformitate cu prezentul Statut, aprobat de Guvern;
- k) permite construcția și reparația locașelor sfinte, caselor de rugăciuni și a capelelor;
- l) face demersuri în fața organelor puterii de stat și administrației de stat cu privire la transmiterea în subordinea Mitropoliei și subdiviziunilor ei interioare a locașelor sfinte și altor clădiri și construcții destinate scopurilor bisericești;
- m) este reprezentantul plenipotențiar al Bisericii Ortodoxe din Moldova în fața organelor puterii de stat respective din Republică în problemele de administrare, referitoare la Biserica Ortodoxă din Moldova;
- n) soluționează chestiunile legate de posesia, folosirea și administrarea bunurilor Mitropoliei;
- o) supraveghează activitatea religioasă, administrativă și financiară a eparhiilor, vicariatelor, protopopiilor, parohiilor, mănăstirilor și altor subdiviziuni interioare ale Mitropoliei;
- p) adresează mesaje arhieresti în cadrul Bisericii Ortodoxe din Moldova;
- q) conferă clericilor și mirenilor distincții bisericești²⁵;

²¹ Este o prevedere care depășește limitele canonice ale unui mitropolit. Înseși sfintele Canoane stabilesc „sfera de îndatoriri” pentru arhieriei și arhieriei-vicari, iar mitropolitul nu are dreptul de a interveni în acest domeniu. Este cu totul altceva dacă acest articol a vrut să sugereze ideea că mitropolitul poate împuternici pe unul dintre ierarhi pentru a se ocupa în mod deosebit cu o anumită sferă de activitate la nivel de Mitropolie. Acestea însă nu pot fi numite „sfere de îndatoriri”.

²² Desigur mitropolitul are aceste prerogative doar pentru Eparhia de centru și nu pentru întreaga Mitropolie. Acest lucru se poate observa și prin analiza articolelor 45-46 din prezentul Statut.

²³ Acest drept de a numi lectorii în instituții teologice este contrar Statutelor școlilor, care la rândul lor sunt alcătuite după modelul Ministerului Educației Republicii Moldova.

²⁴ Nu este clar dacă este vorba de **dreptul de devoluțiune** (Canoanele 11 de la Sin. VII Ec. și Canoanele 52 și 55 de la Cartagina) sau alte drepturi ale mitropolitului. Nu se stabilesc nici limitele acestor drepturi.

²⁵ Regulile de conferire a acestora au fost stabilite la Soborul Arhieresc al Bisericii Ortodoxe Ruse din 2004. Anumite distincții le poate conferii și episcopul eparhiot, dar cele mai multe dintre ele pot fi conferite doar cu binecuvântarea mitropolitului.

- r) dispune de mijloacele financiare ale Mitropoliei, încheie în numele ei contracte, eliberează procuri, deschide conturi în instituțiile bancare²⁶;
- s) soluționează alte chestiuni ale activității Mitropoliei. Canonic Mitropolitul se subordonează Sanctității Sale Patriarhului Moscovei și a întregii Rusii și Sfântului Sinod.²⁷

Eparhia

17. Eparhiile reprezintă unități teritoriale bisericesti, conduse de un episcop și constituite dintr-un număr de parohii, grupate în protopopiate, și mănăstirile aflate pe acest teritoriu.

18. Eparhiile Bisericii Ortodoxe din Moldova sînt subdiviziuni ale Mitropoliei Moldovei.²⁸

19. Eparhiile au ca organ de conducere harismatică, catehetică și jurisdicțională pe un Episcop, ca organ deliberativ — Adunarea eparhială, iar ca organ executiv — Consiliul eparhial.

Episcopul²⁹

20. Episcopul se bucură de toate drepturile prevăzute de sfintele canoane, statutul de față și regulamentele bisericesti.

21. Episcopul are următoarele drepturi și îndatoriri:

- conduce eparhia în limitele stabilite³⁰ și în conformitate cu normele în vigoare;
- se îngrijește de bunul mers al vieții bisericesti din eparhie;
- convoacă și prezidează organele deliberative ale eparhiei;
- reprezintă eparhia în justiție și în fața autorităților;
- hirotonisește clerici și conferă distincții bisericesti cu aprobarea Întîistătătorului Bisericii Ortodoxe din Moldova;
- numește personalul bisericesc sau îl confirmă, în caz de alegere, conform regulilor legale stabilite;
- face vizite canonice în eparhie, pentru a controla treburile bisericesti;
- în cazul de vinovăție gravă și vădită, suspendă din funcțiune personalul bisericesc;

²⁶ Acest lucru nu se poate referi la toate eparhiile și se referă iarăși numai la Eparhia de Centru.

²⁷ Numărarea acestor subcapitole s-a făcut după alfabetul deplin, folosind și litera „q”. Prin urmare „q” = „r”, „r” = „s”, iar „s” = „ș”.

²⁸ Deja am atins de mai multe ori netemeinicia canonică a acestei prevederi. Ea poate duce o conducere centralizată a BOM, ceea ce nu este canonic.

²⁹ Acest capitol despre Episcop conține foarte mari lacune. Una dintre ele este procedura lui de alegere. Aceasta însă poate fi dedusă din Tomosul de Independență al BOM. Dacă, conform acestui Tomos, mitropolitul trebuie ales de Soborul bisericesc și confirmat de Sfântul Sinod, bineînțeles – această procedură e valabilă și pentru alegerea episcopului.

³⁰ Nu se precizează de cine trebuie stabilite și unde sunt scrise.

Episcopul este obligat să se afle permanent în Eparhie, cu excepția cazurilor când participă la diverse întruniri oficiale sau are încuviințarea Mitropolitului.

Vicarul

22. La exercitarea sarcinilor sale executive, Episcopul și Arhiepiscopul sau Mitropolitul sînt ajutați de vicarul eparhial.

23. Vicarul exercită funcțiunile Episcopului, Arhiepiscopului sau Mitropolitului în lipsa acestora.

24. Vicarul este numit de Mitropolit și confirmat de Patriarh.

25. Vicarul este membru cu drepturi plenipotențiare al Consiliului eparhial.

Adunarea eparhială

26. Adunarea eparhială reprezintă organul deliberativ pentru rezolvarea tuturor chestiunilor administrative, culturale și economice ale eparhiei, precum și a celor ce nu țin de competența Episcopului.

27. Adunarea eparhială se compune din reprezentanți ai clerului și ai credincioșilor, într-un raport de 1/3 — clerici și 2/3 - mireni.

Numărul membrilor Adunării eparhiale este de pînă la 50 persoane și se aleg pe un termen de 2 ani de către delegații Consiliilor parohiale, preoți și diaconi pe circumscripțiile stabilite de Consiliul eparhial.

28. Adunarea eparhială se întrunește în sesiune ordinară o dată pe an, iar în sesiune extraordinară — de cîte ori e nevoie.

Convocarea adunării se face de către președinte.

29. Episcopul este președintele Adunării eparhiale, care alege membrii Consiliului eparhial.

30. Adunarea eparhială se convoacă de către președintele acesteia cu 15 zile înainte de ziua fixată pentru întrunire.

31. Hotărârile Adunării eparhiale sau ale Consiliului eparhial, care, după aprecierea Episcopului, ar putea leza interesele Bisericii, vor fi emise în termen de o lună Întîistătătorului Bisericii Ortodoxe din Moldova și vor fi executate numai după confirmarea acestuia prin hotărîrea Soborului Bisericesc.

Consiliul eparhial

32. Consiliul eparhial este organul executiv al Adunării eparhiale și conduce treburile bisericești — administrative, culturale, economice etc., iar în răstimpul dintre sesiunile Adunării eparhiale exercită funcțiunile acesteia.

33. Consiliul eparhial se compune din Episcop (în rol de președinte), din vicarul eparhial și 10 membri, dintre care 5 sînt numiți de Episcop și confirmați de Mitropolit, iar 5 — aleși de către Adunarea eparhială.

34. Consiliul eparhial se convoacă de către președinte sau de cîte ori este nevoie. El adoptă hotărîri valabile, printr-o majoritate de voturi ale membrilor săi.

Mănăstirile

35. Mănăstirea reprezintă o comunitate religioasă de călugări sau de călugărițe, decizi să-și consacre viața, plină de evlavie și abstenență, slujirii Domnului.

36. Mănăstirea depinde întru totul, direct și exclusiv, de Chiriarhul respectiv, care este conducătorul ei canonic.

37. O mănăstire nouă poate fi întemeiată numai cu binecuvîntarea Sfîntului Sinod, la propunerea Chiriarhului, fie din inițiativa unui călugăr sau a unei persoane particulare, fie a unor asociații bisericești, care își iau angajamentul să pună la dispoziție mijloacele necesare pentru întreținerea mănăstirii și a personalului ei.

Pentru desființarea unei mănăstiri e necesar de asemenea consimțămîntul Sfîntului Sinod.

38. Fiecare mănăstire este datoare:

- a) să-și constituie un asemenea mod de viață în interiorul ei, încît să devină un loc de comportare bisericească aleasă și desăvîrșită, un exemplu de frumoase virtuți creștinești, de evlavioase servicii divine, atît pentru conviețuitorii, cît și pentru vizitatorii ei;
- b) să practice ocupații și îndeletniciri potrivite cu sfințenia locului, dînd dovadă de dragoste împreună cu fapte bune pentru binele țării.

39. Conducătorul suprem al oricărei mănăstiri este Chiriarhul³¹, iar în lipsa lui funcțiunile acestuia le exercită starețul, care este conducătorul direct al mănăstirii.

La conducerea mănăstirii starețul este ajutat de soborul mănăstiresc, consiliul duhovnicesc și consiliul economic.

40. Starețul (stareța) sau împuterniciții lor legali reprezintă, cu aprobarea episcopului, mănăstirea în fața instanțelor judecătorești, autorităților administrative și terților.

41. Gradele și titlurile monahale sînt: monah, ierodiacon, arhidiacon, ieromonah, egumen, arhimandrit.

---

³¹ Deși această prevedere este conformă cu Statutul Bisericii Ruse, ea nu este conformă cu tradiția monahală ortodoxă. În majoritatea Bisericilor Ortodoxe locale, această prevedere nu este valabilă și chiar considerată anticanonică.

La călugărițe se disting starețe fără cruce și starețe cu cruce.

Gradele superioare sînt conferite de Chiriarh la recomandarea consiliului duhovnicesc, numai persoanelor cu merite deosebite și cu o bună pregătire în problemele religiei.

42. În temeiul canonului 6 al Sinodului I-II³², care glăsuiește: «Monahii nu trebuie să aibă nimic al lor propriu, ci toate ale lor să le consacre mănăstirii», e obligator ca viața monahilor să fie chinovială, adică organizată în comun, iar unde un asemenea mod de viață lipsește, conducătorii mănăstirilor urmează să-i introducă.

43. Dispozițiile cuprinse în prezentul statut se referă atît la mănăstirile de călugări (monahi), cit și la mănăstirile de călugărițe (monahii).

44. Organizarea vieții monahale și funcționarea administrativă și disciplinară a mănăstirilor sînt reglementate printr-un Regulament de uz intern, întocmit de Sinodul Bisericii Ortodoxe din Moldova.

Protopopiatul

45. Consiliul Eparhial prin ratificarea Chiriarhului poate grupa parohiile în protopopiate, ce vor funcționa ca unități administrative ale episcopiei.

46. În fruntea protopopiatului se află un preot, numit de către episcop la propunerea consiliului, și care are următoarele îndatoriri:

- să transmită parohiilor directivele episcopiei și să supravegheze realizarea lor;
- să supravegheze activitățile religioase din cadrul protopopiatului, prezentînd episcopiei un raport anual asupra lor;
- să convoace cel puțin o dată pe an o conferință a clerului din protopopiat;
- să spovedească pe preoți și familiile lor personal sau numind un preot duhovnic;
- să conducă periodic seminarele teologice și practica liturgică ale tuturor preoților din protopopiat;
- să prezideze judecata de pace a protopopiatului;
- să îndeplinească orice însărcinări date de organele eparhiale, ierarhic superioare.

---

³² Pe lângă corectarea greșelii ortografice, precizăm că este vorba de Sinodul I-II din Constantinopol, numit și Proto-devtera. Acest canon se referă la un singur aspect al vieții monahale. Menționăm că în prezent există un Regulament de organizare și funcționare a Mănăstirilor (despre care se scrie și în articolul 44) și care este normativ pentru toate așezămintele monahale din BOM.

47. Suprafața teritorială a protopopiatului se stabilește de Adunarea eparhială, ținând seama de întinderea teritorială a unităților administrative (raion, regiune).
48. Protopopul cu sediul în raionul respectiv, este reprezentantul oficial al Bisericii în fața autorităților de stat și îndeplinește toate sarcinile publice, ce-i revin în conformitate cu legile, regulamentele și alte dispoziții în vigoare.
49. Fiecare protopopiat are o cancelarie, condusă de un protopop, ajutat de un secretar.

PAROHIA

50. Parohia reprezintă o comunitate a credincioșilor dintr-o anumită zonă geografică, condusă de preotul paroh și administrată de Consiliul parohial, ales de Adunarea generală.
51. Scopurile principale ale parohiei sînt:
- susținerea, consolidarea și răspîndirea credinței ortodoxe;
  - îngrijirea locașelor sfinte în scopul practicării cultelor bisericești și educației religioase;
  - întreprinderea măsurilor de caritate creștină în folosul celor săraci.
52. Clădirile Bisericii, casele parohiale, orice alte bunuri ale parohiei pot fi folosite doar în scopuri religioase, instructive și de binefacere.
53. Patrimoniul, bunurile materiale, fondurile parohiei sînt administrate de către Consiliul parohial, al cărui președinte este preotul paroh.
54. Bunurile parohiei se inventariază, trecîndu-le într-un registru special, care se păstrează în parohie.
55. Toate fondurile parohiei pot fi depuse în bănci, case de economii sau păstrate într-un loc sigur al parohiei.
56. În cazul dizolvării unei parohii, precum și în caz de erezie, schismă ori separare a ei de dreapta credință, drepturile asupra tuturor bunurilor mobile și imobile, opere de artă și alte bunuri ale parohiei, trec în patrimoniul Bisericii Ortodoxe din Moldova.³³
57. Comunitatea credincioșilor, care nu poate întreține cu mijloace proprii o parohie, se alătură la o comunitate vecină, cu care formează o nouă parohie.

PAROHUL

---

³³ De aici se poate deduce că până la intervenirea acestor situații, dreptul de proprietate asupra bunurilor aparțin comunității / parohiei și numai în anumite condiții trec în proprietatea directă a Mitropoliei.

58. Preotul paroh este conducătorul spiritual al parohiei și reprezentantul episcopiei. În parohia sa el e dator să officieze toate serviciile divine, respectând dogmele, canoanele și tradițiile Bisericii Ortodoxe, precum și directivele episcopului.

59. Preotul paroh are următoarele obligații duhovnicești și funcții administrative, pe lângă cele încredințate de episcop:

- în timpul serviciilor divine pomenește numele Patriarhului, Mitropolitului și Episcopului (său)³⁴;
- se preocupă de educația religioasă a parohienilor;
- administrează Sf. Taine și oficiază toate serviciile divine, solicitate de parohiei;
- este președintele Consiliului parohial;
- este responsabil de pecetea oficială a parohiei, arhivele, registrele de nașteri și căsătorii;
- este administratorul averii parohiale, întocmind și inventariind bunurile bisericesti;
- reprezintă parohia în justiție, în fața autorităților — personal sau prin delegați legal împuterniciți;
- convoacă și prezidează Adunarea parohială și Consiliul parohial;
- aduce la îndeplinire dispozițiile organelor ierarhic superioare.

60. Pe lângă preotul paroh, într-o parohie mai pot activa unul sau mai mulți preoți slujitori și diaconi. Fiecare preot slujitor va avea în cadrul parohiei un sector bine definit de către Chiriarh.

61. Preotul paroh oficiază servicii divine în alte parohii din Mitropolie numai la aprobarea preotului paroh titular sau a Chiriarhului.

62. Preotul paroh are dreptul la un salariu lunar și locuință, precum și la alte indemnizații pe care le va prevedea Adunarea generală parohială.

ADUNAREA PAROHIALA

63. Adunarea parohială întrunește membrii parohiei și îndeplinește funcțiunile de organ deliberativ.

64. Adunarea parohială este convocată de către preotul paroh și Consiliul parohial la începutul fiecărui an și de câte ori e nevoie.

65. Convocarea adunării parohiale se face cu cel puțin 15 zile înainte de data fixării ei, prin anunț în biserică și prin informarea tuturor membrilor ei activi despre data, ora și locul adunării.

---

³⁴ Am corectat redactarea acestui articol.

66. Președintele Adunării parohiale este preotul paroh, iar în lipsa lui — un membru ales al Consiliului parohial – locțiitorul preotului.

67. Adunarea parohială are următoarele obligații:

- alege membrii Consiliului parohial;
- verifică activitatea Consiliului parohial;
- ia hotărâri cu privire la edificarea, reparația și amenajarea bisericii, casei parohiale și altor clădiri parohiale;
- examinează și completează raportul anual privind mersul tuturor treburilor parohiale;
- verifică și aprobă gestiunea anuală a parohiei;
- hotărăște asupra cumpărării și vânzării de imobile ale parohiei;
- administrează averea parohială, îngrijind de buna întreținere a edificiilor bisericesti.
- întocmește bugetul parohial;
- ia hotărâri cu privire la edificarea, reparația și amenajarea bisericii, casei parohiale și altor clădiri parohiale;

68. Adunarea parohială ia hotărâri valabile printr-o majoritate de voturi ale membrilor prezenți. La adunare e necesară participarea a cel puțin 2/3 din totalul membrilor înscrși în lista membrilor adunării.

69. Hotărârile adunării parohiale sau ale Consiliului parohial pot fi atacate la Consiliul eparhial în termen de 14 zile libere cu avizul protopopului.

CONSILIUL PAROHIAL

70. Adunarea parohială alege în Consiliul parohial un număr de 9, 15 sau 20 membri – în dependență, respectiv, de numărul parohiei: pînă la 2500, 3500 și peste 3500 de persoane.

Rudele apropiate (tată, fiu, frate, ginere) nu pot în comun să facă parte din Consiliul parohial.

71. Președinte al Consiliului parohial este preotul paroh, iar preoții, diaconul, primul cîntăreț, epitropul sînt simpli membri.

72. Consiliul parohial execută hotărârile adunării parohiale și poartă grijă de atribuțiunile acesteia în răstimpul dintre adunări.

73. Imediat după alegerea Consiliului parohial, președintele adunării generale depune *jurământul de oficiu*³⁵.

Dacă în momentul respectiv acest lucru este imposibil, jurământul va fi depus de preotul paroh în biserică, în prima Duminică, următoare adunării generale.

Jurământul va avea următorul conținut:

„Jur să-mi îndeplinesc îndatoririle ca membru al Consiliului parohial; să lucrez în mod cinstit; să acționez fără a ține seama de interesele mele personale și fără părtinire față de alții; să respect și să susțin Statutul Bisericii Ortodoxe din Moldova și autoritatea duhovnicească a Chiriarhului Bisericii și a preotului. Așa să-mi ajute Dumnezeu”.

Până la depunerea jurământului și confirmarea Chiriarhului membrii Consiliului parohial nu pot intra în exercițiul funcțiunii.

74. Pentru a lua decizii valabile e necesară prezența la ședința Consiliului parohial a cel puțin 1/3 din totalul membrilor aleși.

75. Consiliul parohial se va întruni de câte ori este nevoie și hotărârile lui vor fi valabile prin majoritatea de voturi.

76. Președintele Consiliului:

- convoacă și prezidează ședințele;
- semnează toate contractele, actele și alte documente legale;
- contrasemnează împreună cu casierul toate cecurile de plată;
- prezintă parohia în toate relațiile ei cu autoritățile de stat.

77. (–)³⁶

EPITROPIA

78. Consiliul parohial deleghează unul din membrii săi aleși spre a îndeplini sarcinile de epitrop.

Alegerea epitropului va fi supusă aprobării preotului paroh și protopopului.

79. Epitropul este loțiitorul administratorului averii parohiale și activează sub controlul preotului paroh.³⁷

80. Epitropul are următoarele îndatoriri:

- așează toate contribuțiile, cotizațiile și donațiile;
- vinde luminări, cărți religioase;
- are grija de toate lucrurile necesare în biserică și pentru oficierea serviciilor divine;
- predă casierului sau altei persoane responsabile numite de paroh toți banii

---

³⁵ Exprimare defectuoasă

³⁶ Acest punct (77) lipsește din Statut. A fost probabil o simplă greșală tehnică de enumerare a capitolelor.

³⁷ Acest alineat a fost pus de către noi la capitolul 79 considerând că așa ar fi corect. În original numărul 79 lipsește și se trece de la 78 la 80. E vorba probabil de aceeași greșală de mai sus.

adunați în fiecare Duminică sau în orice zi de sărbătoare și copiile chitanțelor emise de el;

– este responsabil de activitatea tuturor persoanelor salarizate de biserică în funcțiunile lor.

81. Epitropul este responsabil de buna administrare și gestionare a averii parohiale ce i-a fost încredințată (clădirile bisericii, casa parohială, odoarele din biserică și alte bunuri materiale).

Răspunderea civilă nu exclude răspunderea penală.

82. Vicepreședintele Consiliului parohial este epitropul bisericii care în lipsa președintelui, exercită toate funcțiunile acestuia.

83. Toți membrii organelor de conducere (consiliului parohial, eparhial, mitropolitan) pot fi rechemati în cazuri de erezie, schismă, încălcări grave ale canoanelor Bisericii Ortodoxe și fie activitate vădită împotriva Bisericii Ortodoxe din Moldova printr-o hotărîre a Soborului Bisericesc și Chiriarhului Bisericii.

III. Dispoziții diverse

Bunurile bisericesti

84. Mijloacele Mitropoliei se constituie din:

- donații benevole de la cetățeni, întreprinderi, instituții, organe de stat, fonduri sociale, de la alte organizații;
- defalcări făcute din vicariate, parohii, mănăstiri, și comunități religioase în mărimile coordonate cu Arhiepiscopul Chiriarh;
- încasări de pe urma vânzării obiectelor de cult și literaturii religioase;
- defalcări din veniturile întreprinderilor Mitropoliei;
- alte venituri ce nu contravin legislației Republicii Moldova.

Gestionar al mijloacelor financiare ale Mitropoliei este Chiriarhul³⁸.

85. Clădirile, obiectele de cult, obiectele cu destinație de producere, economică, socială și de binefacere, mijloacele bănești, literatura, alte bunuri achiziționate de către Mitropolie, create de către Mitropolie din propriile mijloace, donate de către cetățeni, întreprinderi și organizații sau transmise de către stat, precum și bunurile subdiviziunilor mitropolitane (eparhii, parohii, mănăstiri, școli, etc.), constituie proprietatea Bisericii Ortodoxe din Moldova.³⁹

³⁸ Ne confruntăm iarăși cu o prevedere care nu poate fi valabilă decât pentru Eparhia de Centru.

³⁹ Deși Mitropolia a încercat să-și atribuie toate proprietățile părților componente, făcând și ulterior unele modificări la acest Statut, noua „Lege despre cultele religioase și părțile lor componente” la capitolul VIII, articolele 41-44 reglementează că proprietatea poate aparține atât cultelor religioase în general (adică structurilor centrale), cât și părților ei componente, deci comunităților propriu-zise. Aceste remarci sunt valabile și pentru capitolele următoare.

86. Dreptul de posesie, folosire și dispoziție a clădirilor de cult, precum și a clădirilor instituțiilor mitropolitane, mănăstirilor, așezămintelor de învățământ, teologic, care aparțin Bisericii Ortodoxe din Moldova cu drept de proprietate sau arendă și sînt situate pe teritoriul Republicii Moldova, la fel ca și dreptul de a dispune de obiectele sacre (inclusiv icoanele), care au valoare istorică și artistică îl deține Soborul Bisericesc și Sinodul Mitropoliei Moldovei.

87. Mitropolia își exercită dreptul de posesie, folosire și dispunere de alte bunuri în persoana Chiriarhului în temeiul subordonării Soborului Bisericesc.

88. Biserica Ortodoxă din Moldova, ca subiect al dreptului civil, este responsabilă pentru îndeplinirea obligațiilor ce-i revin. Pretențiile creditorilor nu pot fi extinse asupra bunurilor și obiectelor de menire bisericească.

89. Donațiile materiale și financiare ale credincioșilor, precum și ale persoanelor juridice din Republica Moldova, făcute Mitropoliei nu sînt impozabile.⁴⁰ Sînt scutite de impozite și ajutoarele umanitare, acordate de către cultele din străinătate.

90. Bunurile bisericești, de care a dispus Mitropolitul în virtutea situației și funcției deținute, după decesul lui nu pot fi moștenite, ci trec în posesia Mitropoliei.⁴¹

Judecata bisericească

91. Sistemul judecătoresc al Mitropoliei cuprinde:

- o judecată de pace a protopopiei;
- o judecata de pace eparhială;
- autoritatea ierarhică.

92. Sistemul judecătoresc al Mitropoliei are competență juridică asupra următoarelor persoane și în atare situații:

- abateri de la învățăturile dogmatice ale Bisericii Ortodoxe;
- nerespectarea Statutului și regulamentelor Mitropoliei;
- conflicte dintre indivizi în legătură cu diverse probleme bisericești;
- neîndeplinirea datoriei de oficiu⁴² din partea oricărui dintre persoanele aflate sub jurisdicția Mitropoliei;
- emiterea de acte dăunătoare intereselor Bisericii;
- nereguli în administrarea sau conducerea bunurilor și fondurilor bisericești.⁴³

---

⁴⁰ Noua Lege a cultelor nu vorbește despre neimpozitare, ci spune că „Statul promovează față de cultele religioase o politică fiscală preferențială” (articolul 45.1).

⁴¹ Această prevedere este valabilă și pentru ceilalți ierarhi.

⁴² Nu e clar la ce anume se referă acest subpunct. A se vedea și articolul 73.

⁴³ Nu sunt enumerate abaterile de ordin moral.

93. Clerul, precum și toate persoanele aflate sub jurisdicția Mitropoliei, sînt subordonate instanțelor judecătorești bisericești.
94. Judecata de pace protopopială este o instanță de mediație, formată din protopop și doi membri numiți de protopop în fiecare caz aparte.
95. Judecata de pace eparhială reprezintă instanța de apel pentru cazurile judiciare din prima instanță de judecata de pace protopopială și din prima instanță – pentru toate cazurile referitoare la administrația eparhială.
96. Judecata de pace eparhială e compusă din 5 membri aleși de adunarea generală eparhială pe un termen de 2 ani.
97. Judecata este prezidată de președintele ales din cei 5 membri și confirmat de către Chiriarh, iar funcția de secretar o deține unul din membrii săi.
98. Judecata de pace eparhială ia hotărîri definitive, prin simpla aprobare de către Chiriarh.
99. Judecata de pace se va întruni de cîte ori este nevoie.

Cimitirele rurale

100. Fiecare parohie rurală are dreptul la un cimitir pentru îngroparea morților.
101. Cimitirul se supraveghează de consiliul parohial, care este dator să-l îngrijească și să-l întrețină în bună ordine.
102. Cimitirele noi se înființează de comun acord cu autoritățile de stat.
103. Reviziile activității financiare și a activității de producție a parohiilor Mitropoliei, mănăstirilor și instituțiilor se efectuează în conformitate cu Statutul Mitropoliei Moldovei.

IV. Prevederi finale

104. Prezentul statut este valabil pentru toată Biserica Ortodoxă din Moldova și poate fi modificat ulterior în modul prevăzut de lege.
105. Mitropolia are ștampilă și antet cu denumirea ei.

Adresa: 277061, or. Chișinău, str. Tighina 3.⁴⁴

Principiile de credință ale Bisericii Ortodoxe se cuprind în mod sintetic în SIMBOLUL CREDINȚEI sau CREZUL.

Simbolul credinței

Cred într-unul Dumnezeu, Tatăl atotțiitorul, făcătorul cerului și al pământului, văzutelor tuturor și nevăzutelor.

Și într-unul Domn Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu unul născut, carele din Tatăl s-au născut, mai înainte de toți vecii.

Lumină din Lumină, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, născut nu făcut, cel de o ființă cu Tatăl, prin carele toate s-au făcut.

Carele pentru noi oamenii și pentru a noastră mântuire s-au pogorât din ceruri și s-au întrupat de la Duhul Sfânt și din Măria Fecioara și s-au făcut om.

Și s-au răstignit pentru noi în zilele lui Pilat din Pont și au pățimit și s-au îngropat și au înviat a treia zi după Scripturi.

Și s-au suit la ceruri și șade de-a dreapta Tatălui.

Și iarăși va să vie cu slavă sa judece viii și morții, a cărui împărăție nu va avea sfârșit.

Și într-unul Duhul Sfânt, Domnul de viață făcătorul, carele din Tatăl purcede, cela ce împreună cu Tatăl și cu Fiul este închinat și slăvit, carele au grăit prin proroci.

Întru Una, Sfântă, Sobornicească și Apostolească Biserică.

Mărturisesc un botez într-un iertarea păcatelor.

Aștept învierea morților.

Și viata veacului ce va să fie.

AMIN.

---

⁴⁴ În prezent, Sediul Mitropolitan este tot orașul Chișinău, dar pe strada București 119.

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÂRE
din 17 noiembrie 1993 nr. 719
or. Chișinău

Cu privire la aprobarea Statutului Bisericii Ortodoxe din Moldova
(Mitropoliei Moldovei)

În conformitate cu Legea Republicii Moldova despre culte din 24 martie 1992 nr. 979 – XII, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă Statutul Bisericii Ortodoxe din Moldova (Mitropoliei Moldovei) (se anexează)
2. Se aprobă Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova din 23 decembrie 1992 nr. 848 „Cu privire la aprobarea Statutului provizoriu de organizare și funcționare a Bisericii Ortodoxe din Moldova (Eparhiei de Chișinău și Moldova a Patriarhiei Moscovei).

Prim-ministru
al Republicii Moldova

ANDREI SANGHELI